

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ, ЩО МІСТЯТЬСЯ
В ЄДИНІЙ СУДОВІЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ****CURRENT PROBLEMS OF PROTECTION OF PERSONAL DATA CONTAINED
IN THE UNIFIED JUDICIAL INFORMATION AND TELECOMMUNICATION SYSTEM****Грінь А.А., к.ю.н.,****доцент кафедри правових дисциплін***Херсонський інститут Приватного акціонерного товариства**«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»***Горішний О.О., к.ю.н.,****доцент кафедри правових дисциплін***Херсонський інститут Приватного акціонерного товариства**«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»***Ковальчук М.О., адвокат, к.ю.н.,****викладач***Новокаховський фаховий коледж Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного*

У статті розглядаються окремі проблеми автоматизованої обробки персональних даних в Електронному кабінеті Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи в контексті європейської інтеграції України. Підкреслюється необхідність вдосконалення сучасного законодавства в контексті забезпечення прав користувачів на відкликання згоди на обробку персональних даних, їх видалення або знищення. Визначено, що створення та розроблення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та окремих її підсистем зробило можливим здійснювати «судочинство в смартфоні» чи за допомогою комп'ютерної техніки, подавати документи, позовні заяви до будь-якого суду на території України онлайн, не відвідуючи у суд фізично, дистанційно ознайомлюватись із матеріалами справи. Встановлено, що обробка персональних даних – будь-яка дія або сукупність дій, таких як збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, знищення персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем. Однією з підстав для обробки персональних даних є згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних.

Зроблено висновок, що вкрай актуальним залишається наближення національного законодавства до європейських стандартів як дієвий механізм захисту персональних даних від реальних та потенційних ризиків можливих порушень прав суб'єктів персональних даних (фізичної особи, людини і громадянина) в умовах розвитку електронних комунікацій.

Визначено, що процедури з обробки персональних даних користувачів ЄСІТС мають забезпечувати нормативно-правові умови конфіденційності відомостей про особу встановлені Законом України «Про захист персональних даних». Встановлено, що Автоматичне видалення персональних даних є важливим аспектом забезпечення конфіденційності та безпеки даних, тому володільці та розпорядники персональних даних повинні мати належні процедури для його здійснення.

Встановлено, що проблема суттєвого зростання розриву між стрімким розвитком інформаційних (цифрових) технологій та змінами законодавства у цій сфері обумовлює необхідність залучення суб'єктів владних повноважень (володільців та розпорядників персональних даних) до нормотворчого процесу з питань обробки персональних даних та забезпечення технічних можливостей видалення або знищення персональних даних із ЄСІТС у автоматичному режимі у випадках встановлених законодавством.

Ключові слова: персональні дані, Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, Електронний кабінет, захист даних, обробка даних.

The article discusses specific issues related to the automated processing of personal data in the Electronic Cabinet of the Unified Judicial Information and Telecommunication System in the context of Ukraine's European integration. It emphasizes the need to improve current legislation in the context of ensuring users' rights to withdraw consent for the processing of personal data, as well as their deletion or destruction. It is established that the creation and development of the Unified Judicial Information and Telecommunication System and its subsystems have made it possible to conduct "court proceedings on a smartphone" or using computer equipment, submit documents and claims to any court in Ukraine online, without physically visiting the court, and remotely review case materials. It is defined that the processing of personal data includes any action or combination of actions, such as collection, registration, accumulation, storage, adaptation, modification, updating, use, and distribution (dissemination, realization, transfer), anonymization, and destruction of personal data, including the use of information (automated) systems. One of the grounds for processing personal data is the consent of the data subject to the processing of their personal data.

It is concluded that it remains extremely relevant to align national legislation with European standards as an effective mechanism for protecting personal data from real and potential risks of possible violations of the rights of data subjects (individuals, citizens, and human beings) in the context of the development of electronic communications.

It is determined that the procedures for processing personal data of users of the Unified Judicial Information and Telecommunication System must ensure the legal and regulatory conditions of confidentiality of personal data established by the Law of Ukraine "On Personal Data Protection." It is also established that automatic deletion of personal data is an important aspect of ensuring confidentiality and data security, and therefore, data controllers and processors must have appropriate procedures in place for its implementation.

The article concludes that the significant gap between the rapid development of information (digital) technologies and legislative changes in this area necessitates the involvement of authorized authorities (data controllers and processors) in the legislative process concerning personal data processing and ensuring the technical capabilities for the automatic deletion or destruction of personal data from the Unified Judicial Information and Telecommunication System in cases established by law.

Key words: personal data, Unified Judicial Information and Telecommunications System, Electronic Cabinet, data protection, data processing.

Постановка проблеми. Сучасний світ переживає стрімкий розвиток технологій в інформаційній сфері. Розвиток технологій призводить до зростання обсягу інформації у світі, появи нових можливостей та викликів. Необхід-

ність забезпечити належне зберігання, обробку та захист інформації стає передумовою для ухвалення стандартів про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних. З розвитком інформаційних техно-

логії процес судочинства зазнав змін. Створення та розроблення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та окремих її підсистем зробило можливим здійснювати «судочинство в смартфоні» чи за допомогою комп'ютерної техніки, подавати документи, позовні заяви до будь-якого суду на території України онлайн, не відвідуючи у суд фізично, дистанційно ознайомлюватись із матеріалами справи. Згідно інформації з офіційного сайту Портал «Судова влада України» кількість користувачів підсистеми Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) «Електронний суд» зростає щодня на 420 осіб. З 1 січня 2025 року по 03 березня 2025 року кількість зареєстрованих користувачів Електронного суду зросла на 26 065 осіб. З них: юридичних осіб – 3601, фізичних осіб – 22 394. З початку впровадження системи 22 грудня 2018 року загальна кількість зареєстрованих користувачів ЕС досягла 454 678 осіб, з яких: юридичних осіб – 124 007, фізичних осіб – 338 172. Зросла і кількість заяв, які користувачі Електронного суду подають через Електронний кабінет. Так, з 1 січня 2025 року було надіслано 682 628 заяв через сервіс Електронного кабінету, а з часу впровадження системи (22 грудня 2018 року) надіслано за допомогою сервісу ЕС 6 086 733 заяви. Електронний суд допомагає робити взаємодію із судом простішою та доступнішою [1]. Функціонування підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, у якій здійснюється збирання, обробка персональних даних фізичних осіб, повинно у повній мірі забезпечувати захист всіх основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Наближення національного законодавства до європейських стандартів у сфері із захисту персональних даних в Україні потребує суттєвого доопрацювання механізмів щодо відкликання згоди на обробку персональних даних, їх видалення або знищення, з урахуванням реалій українського сьогодення, думок та зауважень експертів, бізнес-спільноти та громадськості.

Результати аналізу наукових публікацій. Дослідженням проблем захисту інформації з обмеженим доступом займалися такі вчені, як: О. Є. Архіпова, О. Ф. Бантишева, М. В. Бем, В. М. Брижко, І. М. Городиський, К. Є. Ковальов, Р. В. Корсун, Б. Д. Леонов, В. М. Лопатін, В. В. Макаренко, І. М. Мейдич, А. С. Пашкова, А. В. Савченка, М. І. Хавронюк, О. В. Шамсутдінова та ін.

Метою статті є узагальнення та оцінка проблемних питань захисту персональних даних фізичної особи, що містяться в електронному кабінеті Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Виклад основного матеріалу. Національна модель забезпечення права особи на захист персональних даних визначається такими ключовими документами – Конституцією України, Законами України, рішеннями Конституційного Суду України, кодифікаційними актами.

Конституційні засади, що містяться у ст. 3, 28, 30, 31, 32, 34, 35, 41, 54, 55, 64 Конституції України формують національну модель механізму правового захисту персональних даних, хоча не містять спеціально визначеного права на захист персональних даних. Так, Конституцією України передбачено, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (ст. 32). Вона гарантує особі захист від втручання в її особисте і сімейне життя, таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Для іноземців та осіб без громадянства в Україні встановлено національний режим захисту цих прав (ст. 31) [2].

Відповідно до правових позицій Конституційного Суду України, викладених у рішеннях від 30.10.1997 справа

№ 5-зп (справа Устименка К. Г.) та від 20.01.2012, справа № 1-9/2012: «...забороняється не лише збирання, але й зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її попередньої згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту, прав та свобод людини» [3]; «інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) – це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність, освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування» [4].

Україна, відповідно до ст. 15 Угоди про асоціацію з ЄС, взяла на себе зобов'язання адаптувати своє законодавство у сфері захисту персональних даних до найвищих європейських та міжнародних стандартів [5].

Важливим законодавчим актом Європейського Союзу, який набув чинності 25 травня 2018 року, є Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року «Про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних та про вільний рух таких даних, а також про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних)» (GDPR) [6]. Він спрямований на захист прав фізичних осіб щодо обробки їхніх персональних даних та забезпечення вільного руху таких даних у межах ЄС. Основні положення Регламенту (ЄС) 2016/679 (GDPR) включають: *прозорість*, – організації повинні чітко інформувати фізичних осіб про те, як їхні дані збираються, використовуються та зберігаються; *згода*, – обробка персональних даних можлива лише за наявності явної згоди фізичної особи; *права суб'єктів даних*, – фізичні особи мають право на доступ до своїх даних, їх виправлення, видалення та обмеження обробки; *безпека даних* – організації зобов'язані забезпечити належний рівень захисту персональних даних; *повідомлення про порушення* – у разі порушення безпеки даних організації повинні повідомити про це відповідні органи та постраждалих осіб.

Регламент (ЄС) 2016/679 (GDPR) має значний вплив на організації, що працюють з персональними даними, і вимагає від них дотримання суворих правил та процедур для забезпечення конфіденційності та безпеки даних.

Національне законодавство, яке регулює обробку персональних даних в Україні має певні відмінності від Регламенту (ЄС) 2016/679 GDPR, зокрема щодо процедур і вимог до обробки даних. Передбачає захист прав суб'єктів даних, але має менш жорсткі вимоги порівняно з Регламентом (ЄС) 2016/679 GDPR. Верховною Радою прийнято за основу законопроект № 8153 «Про захист персональних даних», мета якого – привести норми українського законодавства у відповідність до європейських вимог та підвищити рівень захисту персональних даних, надати більше прав їх суб'єкту та впровадити механізми для реалізації таких прав, зокрема для боротьби із кіберзлочинністю.

Інформація про фізичну особу – це будь-які дані, які можуть використовуватись для ідентифікації або опису конкретної людини. Згідно Закону України «Про інформацію»: *інформація про фізичну особу (персональні дані)* – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Не допускаються збирання, зберігання, викорис-

тання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження (ст. 11 цього Закону) [7]. Відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»: *суб'єкт персональних даних* – фізична особа, персональні дані якої обробляються; *персональні дані* – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована; *згода суб'єкта персональних даних* – добровільне волевиявлення фізичної особи (за умови її поінформованості) щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди (ст. 2 цього Закону) [8].

Право суб'єкта персональних даних на видалення його персональних даних, також відоме як «право на забуття», є важливою складовою захисту конфіденційності в рамках Законодавства України «Про захист персональних даних» та Загального регламенту про захист даних (GDPR) в ЄС. Це право дозволяє фізичним особам вимагати видалення своїх персональних даних за певних умов. За Законом України «Про захист персональних даних» це можливість пред'являти вмотивовану вимогу щодо зміни або знищення своїх персональних даних будь-яким володільцем та розпорядником персональних даних, якщо ці дані обробляються незаконно чи є недостовірними (п. 6 ч. 2 ст. 8) та відкликати згоду на обробку персональних даних (п. 11 ч. 2 ст. 8). Видалення або знищення персональних даних суб'єкта персональних даних деталізовано у статті 15 Закону таким чином. Персональні дані підлягають видаленню або знищенню у разі: 1) закінчення строку зберігання даних, визначеного згодою суб'єкта персональних даних на обробку цих даних або законом; 2) припинення правовідносин між суб'єктом персональних даних та володільцем чи розпорядником, якщо інше не передбачено законом; 3) видання відповідного припису Уповноваженого або визначених ним посадових осіб секретаріату Уповноваженого; 4) набрання законної сили рішенням суду щодо видалення або знищення персональних даних. Персональні дані, зібрані з порушенням вимог цього Закону, підлягають видаленню або знищенню у встановленому законодавством порядку. Персональні дані, зібрані під час виконання завдань оперативного-розшукової чи контррозвідувальної діяльності, боротьби з тероризмом, видаляються або знищуються відповідно до вимог закону [8].

Право особи вимагати видалення даних, що обробляються незаконно (пп. 6 та 11 ч. 2 ст. 8 та ст. 15 Закону) передбачають такі процедури спрямовані на забезпечення права суб'єктів даних на конфіденційність та контроль над своїми персональними даними: *подання запиту на видалення даних* (фізична особа повинна звернутися до володільця або розпорядника персональних даних з письмовим запитом про видалення своїх даних; запит має містити інформацію, яка дозволяє ідентифікувати суб'єкта даних та оброблювані дані); *розгляд запиту* (організація, що володіє даними, зобов'язана розглянути запит і визначити правомірність вимоги; якщо дані більше не потрібні для цілей, для яких вони були зібрані, або суб'єкт даних відкликав свою згоду на їх обробку, організація зобов'язана задовольнити запит); *видалення даних* (організація повинна видалити персональні дані без невинуватної затримки після підтвердження правомірності запиту; це може включати видалення даних з баз даних, резервних копій та інших джерел зберігання); *повідомлення суб'єкта даних* (організація зобов'язана повідомити суб'єкта даних

про видалення його даних; якщо з якихось причин організація не може видалити дані, вона повинна повідомити суб'єкта даних про причини відмови); *повідомлення третіх осіб* (якщо персональні дані були розкриті третім особам, організація повинна повідомити їх про необхідність видалення цих даних).

Слід погодитися з авторами науково-практичного посібника «Захист персональних даних: правове регулювання та практичні аспекти», що по-перше, володільць персональних даних повинен розв'язувати питання чи є вимога вмотивованою для даних обставин та прийняти рішення щодо її задоволення чи незадоволення. Наприклад: захист приватності персональних даних, що допомагає уникнути несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації та захистити особисту приватність; зменшення ризиків: видалення зайвих персональних даних зменшує ризик кібератак та крадіжок ідентичності; юридичні вимоги, що регулюють захист персональних даних, виконання яких є обов'язковим для компаній та організацій; етичні міркування: повага до права користувачів на контроль над своїми даними є важливою етичною практикою; підвищення довіри: фізичні особи, які серйозно ставляться до захисту персональних даних, викликають більше довіри з боку своїх опонентів та партнерів. По-друге, має місце неузгодженість «статті 8 (пп. 6 та 11 ч. 2 ст. 8) та 15 Закону між собою. «Фактично поняття незаконності охоплює всі підстави видалення, передбачені ст. 15 Закону, та інші підстави для видалення персональних даних (наприклад, обробка без підстав, передбачених статтею 7 чи 11 Закону; обробка непропорційно великого обсягу даних тощо буде також незаконна)» [9].

Персональні дані можуть бути автоматично видалені без необхідності подання запиту від суб'єкта даних. Наприклад, якщо термін зберігання персональних даних, встановлений законодавством або внутрішніми політиками організації, минув; якщо дані більше не потрібні для досягнення мети, для якої вони були зібрані; у випадках, коли обробка даних базується на згоді суб'єкта даних, і ця згода відкликана; коли законодавство може вимагати автоматичне видалення певних видів даних, (наприклад, після закінчення певного строку або при зміні юридичного статусу організації); у разі виявлення порушення безпеки даних, яке може призвести до ризиків для суб'єктів даних.

Отже, особа має право вимагати видалення її персональних даних, коли строк обробки, на який вона давала згоду, закінчився або коли вона відкликає згоду на обробку персональних даних, оскільки, після закінчення вказаного строку чи відкликання згоди, якщо у володільця немає інших підстав для обробки даних, будь-яка подальша обробка буде незаконна. Однак, «якщо згода не була єдиною підставою обробки персональних даних, то її відкликання не тягтиме автоматичного видалення персональних даних, якщо інші підстави для обробки продовжують існувати» [9].

Автоматичне видалення персональних даних є важливим аспектом забезпечення конфіденційності та безпеки даних, і організації (володільці, розпорядники персональних даних) повинні мати належні процедури для його здійснення. Так, загальні вимоги до обробки та захисту персональних даних суб'єктів персональних даних, що обробляються повністю чи частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів визначаються Типовим Порядком обробки персональних даних, затвердженим наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 08.01.2014 № 1/02-14. Пунктом 2 цього Порядку визначено вимоги до обробки персональних даних, відповідно до яких володільць визначає: 1) мету та підстави обробки персональних даних; 2) категорії суб'єктів персональних даних; 3) склад персональних

даних; 4) порядок обробки персональних даних, а саме: спосіб збору, накопичення персональних даних; строк та умови зберігання персональних даних; умови та процедуру зміни, видалення або знищення персональних даних; умови та процедуру передачі персональних даних та перелік третіх осіб, яким можуть передаватися персональні дані; порядок доступу до персональних даних осіб, які здійснюють обробку, а також суб'єктів персональних даних; заходи забезпечення захисту персональних даних; процедуру збереження інформації про операції, пов'язані з обробкою персональних даних та доступом до них [10].

Організація судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд визначається Законом України «Про судоустрій і статус суддів». Відповідно до ст. 15-1 цього Закону у судах, Вищій раді правосуддя, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Державній судовій адміністрації України, їх органах та підрозділах функціонує Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (далі ЄСІТС), що забезпечує: 1) ведення електронного діловодства, в тому числі рух електронних документів у межах відповідних органів та установ та між ними, реєстрацію вхідних і вихідних документів та етапів їх руху; 2) централізоване зберігання процесуальних та інших документів та інформації в єдиній базі даних; 3) захищене зберігання, автоматизовану аналітичну і статистичну обробку інформації; 4) збереження справ та інших документів в електронному архіві; 5) обмін документами та інформацією (надсилання та отримання документів та інформації, спільна робота з документами) в електронній формі між судами, іншими органами системи правосуддя, учасниками судового процесу, а також проведення відеоконференцій в режимі реального часу; 6) автоматизацію роботи судів, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Державної судової адміністрації України, їх органів та підрозділів; 7) формування і ведення суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді) в електронній формі; 8) віддалений доступ користувачів цієї системи до будь-якої інформації, що в ній зберігається, в електронній формі відповідно до диференційованих прав доступу; 9) визначення судді (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи у порядку, визначеному процесуальним законом; 10) добір осіб для запрошення до участі у здійсненні правосуддя як присяжних; 11) розподіл справ у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Вищій раді правосуддя, її органах; 12) аудіо- та відеореєстрацію судових засідань, засідань Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя, її органів, їх транслявання в мережі Інтернет у порядку, визначеному законом; 13) ведення Єдиного державного реєстру судових рішень; 14) функціонування офіційного веб-порталу судової влади України, веб-сайтів Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; 15) функціонування єдиного контакт-центру для управління запитами, іншими зверненнями; 16) можливість автоматизованої взаємодії цієї системи з іншими автоматизованими, інформаційними, інформаційно-телекомунікаційними системами органів та установ системи правосуддя, органів правопорядку, Міністерства юстиції України та підпорядкованих йому органів та установ; 17) можливість учасникам справи, які мають намір взяти участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, завчасно перевіряти в тестовому режимі зв'язок із судом; 18) інші функції, передбачені Положенням про ЄСІТС (ч. 1 ст. 15-1 цього Закону). Реєстрація осіб в ЄСІТС здійснюється відповідно до Положення про ЄСІТС безоплатно не пізніше наступного робочого дня після надходження відповідної заяви такої особи (ч. 2 ст. 15-1 цього Закону). Подання, пересилання, обмін документами, вчинення інших дій в електронній формі за допомогою ЄСІТС здійснюються з викорис-

танням електронного цифрового підпису, прирівняного до власноручного підпису відповідно до закону. Особливості використання електронного цифрового підпису в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі визначаються Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему (ч. 3 ст. 15-1 цього Закону) (ч. 4 ст. 15-1 цього Закону). ЄСІТС підлягає захисту із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю (ч. 6 ст. 15-1 цього Закону). Положення про ЄСІТС затверджується Вищою радою правосуддя за поданням Державної судової адміністрації України та після консультації з Радою суддів України (ч. 7 ст. 15-1 цього Закону) [11].

Повноваження Державної судової адміністрації України (ДСА України), як володільця персональних даних, що містяться у ЄСІТС визначені ст. 152 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Так, ДСА України організовує комп'ютеризацію судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності та забезпечення функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи ... (п. 8 ч. 1 ст. 152 цього Закону) [11].

Згідно Положення про Державну судову адміністрацію України, затвердженого рішенням Вищої ради правосуддя 17.01.2019 № 141/0/15-19 (із змінами), ДСА України відповідно до визначених завдань організовує комп'ютеризацію судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності та забезпечення функціонування ЄСІТС (до її запровадження – автоматизованої системи документообігу в судах) ... (пп. 10 п. 6); розглядає звернення громадян з питань, що належать до повноважень ДСА України, вживає заходів щодо усунення причин та умов, які породжують такі звернення (пп. 42 п. 6) [12].

Державна судова адміністрація є розробником Положення про ЄСІТС та здійснює її організаційне та фінансове забезпечення функціонування. Технічний супровід та підтримку працездатності відкритого інформаційного середовища ЄСІТС забезпечує адміністратор ЄСІТС (далі – адміністратор відкритого середовища ЄСІТС) – державне підприємство «Центр судових сервісів», що належить до сфери управління ДСА України. Технічний супровід та підтримку працездатності захищеного інформаційного середовища ЄСІТС забезпечує адміністратор ЄСІТС (далі – адміністратор захищеного середовища ЄСІТС) – державне підприємство «Інформаційні судові системи», що належить до сфери управління ДСА України. Адміністратори несуть відповідальність за забезпечення належного технічного функціонування ЄСІТС, а також відповідно до взятих на себе договірних зобов'язань забезпечують виконання інших функцій, пов'язаних з функціонуванням ЄСІТС.

Відповідно до статті 131 Конституції України в Україні діє Вища рада правосуддя, яка здійснює повноваження, визначені цією статтею Конституції та статтею 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя». Згідно пункту 13 частини першої статті 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» Вища рада правосуддя затверджує Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положення, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів), Положення про Державну судову адміністрацію України та типові положення про її територіальні управління, Положення про Службу судової охорони, Положення про проведення конкурсів для призначення на посади державних службовців у судах, органах та установах системи правосуддя, Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби в системі правосуддя, Порядок ведення Єдиного державного реєстру судових рішень [2; 13].

Так, рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21 затверджено Положення про

порядок функціонування окремих підсистем (модулів) ЄСІТС (далі – Положення про ЄСІТС). Про початок функціонування трьох підсистем (модулів) ЄСІТС: «Електронний кабінет»; «Електронний суд»; підсистема відеоконференцзв'язку, Вищою радою правосуддя оголошено шляхом опублікування у газеті «Голос України» від 04.09.2021 № 168 (7668) [14].

Як передбачено пунктом 3 Положення, ЄСІТС – сукупність інформаційних та телекомунікаційних підсистем (модулів), які забезпечують автоматизацію визначених законодавством та цим Положенням процесів діяльності судів, органів та установ в системі правосуддя, включаючи документообіг, автоматизований розподіл справ, обмін документами між судом та учасниками судового процесу, фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також автоматизацію процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів ЄСІТС [15].

У відповідності до п. 5 Положення, у цьому Положенні терміни вживаються в таких значеннях: Електронний кабінет – персональний кабінет (вебсервіс чи інший користувацький інтерфейс) у підсистемі (модулі) ЄСІТС, за допомогою якого особи, яка пройшла електронну ідентифікацію, надається доступ до інформації та сервісів ЄСІТС або її окремих підсистем (модулів), у тому числі можливість обміну (надсилання та отримання) документами (в тому числі процесуальними документами, письмовими та електронними доказами тощо) між судом та учасниками судового процесу, а також між учасниками судового процесу. Електронна ідентифікація особи здійснюється з використанням кваліфікованого електронного підпису чи інших засобів електронної ідентифікації, які дають змогу однозначно встановити особу (пп. 5.4-1); Ідентифікаційні дані особи – для юридичних осіб: ідентифікаційний код юридичної особи (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України, – код в Єдиному державному реєстрі підприємств та організацій України); для фізичних осіб – підприємців: реєстраційний номер облікової картки платника податків (далі – РНОКПП), для адвокатів – номер та дата видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; для фізичних осіб: унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (далі – УНЗР), реєстраційний номер облікової картки платника податків (далі – РНОКПП) або номер і серія паспорта. Для фізичних осіб – громадян України номер і серія паспорта є ідентифікаційними даними виключно за відсутності у такої фізичної особи РНОКПП або УНЗР (пп. 5.5); користувач ЄСІТС (користувач) – особа, що пройшла процедуру реєстрації в підсистемі «Електронний кабінет» (Електронний кабінет ЄСІТС), пройшла автентифікацію та якій надано доступ до підсистем ЄСІТС відповідно до її повноважень (пп. 5.6) [15].

Згідно із пунктами 8, 9 Положення Підсистема «Електронний кабінет» (Електронний кабінет ЄСІТС, Електронний кабінет) – підсистема ЄСІТС, захищений вебсервіс, що має офіційну адресу в інтернеті (id.court.gov.ua), який забезпечує процедуру реєстрації користувачів в ЄСІТС, а також подальшу автентифікацію таких осіб з метою їх доступу до підсистем (модулів) ЄСІТС у межах наданих прав. Доступ користувачів до підсистем (модулів) ЄСІТС, окрім Електронного кабінету, також може забезпечуватися за допомогою сервісу обміну даними між відповідними підсистемами (модулями) ЄСІТС та іншими інформаційними системами. Процедура реєстрації в ЄСІТС (реєстрація Електронного кабінету, реєстрація офіційної електронної адреси) передбачає проходження запропонованої засобами Електронного кабінету процедури реєстрації з використанням кваліфікованого електронного

підпису, та внесенням контактних даних особи, зокрема адреси електронної пошти, номера телефону (в тому числі мобільного), зазначенням інших засобів зв'язку, які забезпечують фіксацію повідомлення або виклику. Користувачі зобов'язані вносити повну та актуальну інформацію в Електронний кабінет в обсязі, визначеному функціональними можливостями ЄСІТС, невідкладно після створення, отримання або зміни такої інформації. Інструкція користувача Електронного кабінету розробляється адміністратором ЄСІТС та розміщується на вебсторінці технічної підтримки користувачів ЄСІТС за вебадресою wiki.court.gov.ua [15].

Відповідно до пункту 15 розділу III Положення, обробка персональних даних, внесених до Електронного кабінету, здійснюється адміністратором ЄСІТС від імені ДСА України (володільця персональних даних) без згоди суб'єкта персональних даних на підставі передбачених законом повноважень ДСА України щодо забезпечення функціонування ЄСІТС. Персональні дані, що вказуються користувачем підсистеми Електронний суд (далі ЕС) при реєстрації: РНОКПП, номер телефону, офіційна електронна адреса, дата народження, адреса [15].

Згідно Закону України від 01.06.2010 № 2297-VI «Про захист персональних даних» обробка персональних даних – будь-яка дія або сукупність дій, таких як збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, знищення персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем (абзац статті 2 цього Закону). Однією з підстав для обробки персональних даних є згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних (п. 1 ст. 11 цього Закону) [8]. Інших підстав для реєстрації осіб в ЄСІТС чинним законодавством не передбачено. Враховуючи наведене вище – реєстрація осіб в ЄСІТС можлива лише на підставі добровільного волевиявлення особи, вираженій у формі поданої заяви, що у випадку фізичних осіб є згодою суб'єкта персональних даних. Отже, обробка персональних даних фізичних осіб внесених до Електронного кабінету (підсистеми ЄСІТС) на законних підставах означає, що обробка має «оброблятися» законно, чесно та прозоро» із застосуванням засобів та у спосіб, що відповідають визначеним цілям такої обробки.

Відсутність на сьогодні Порядку обробки та захисту персональних даних внесених у Електронний кабінет ЄСІТС, умов та процедур зміни, видалення або знищення персональних даних, свідчить про недотримання володільцем персональних даних ДСА України стандартів щодо обробки персональних даних встановлених Регламентом (ЄС) 2016/679, приписів Закону України «Про захист персональних даних», пункту 1.2 розділу 1 Типового порядку обробки персональних даних, затвердженого наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08 січня 2014 року № 1/02-14, ДСА України.

Висновки. Вкрай актуальним залишається наближення національного законодавства до європейських стандартів як дієвий механізм захисту персональних даних від реальних та потенційних ризиків можливих порушень прав суб'єктів персональних даних (фізичної особи, людини і громадянина) в умовах розвитку електронних комунікацій.

Процедури з обробки персональних даних користувачів ЄСІТС мають забезпечувати нормативно-правові умови конфіденційності відомостей про особу встановлені Законом України «Про захист персональних даних».

Автоматичне видалення персональних даних є важливим аспектом забезпечення конфіденційності та безпеки даних, тому володільці та розпорядники персональних даних повинні мати належні процедури для його здійснення.

Проблема суттєвого зростання розриву між стрімким розвитком інформаційних (цифрових) технологій та змінами законодавства у цій сфері обумовлює необхідність залучення суб'єктів владних повноважень (володільців та розпорядників персо-

нальних даних) до нормотворчого процесу з питань обробки персональних даних та забезпечення технічних можливостей видалення або знищення персональних даних із ЄСІТС у автоматичному режимі у випадках встановлених законодавством.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційний сайт «Судова влада України». URL: ics.gov.ua/ics/news/novyny/1766855/ (дата звернення 05.03.2025).
2. Конституція України: Закон; *Верховна Рада України*; від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (Редакція від 01.01.2020). *Голос України* 1996. № 128. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text (дата звернення 02.03.2025).
3. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К.Г.Устименка): Рішення; Конституційний Суд України, від 30.10.1997, справа № 5-зп. *Офіційний вісник України* 1997 р., № 46. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-97#Text (дата звернення 02.03.2025).
4. Рішення у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України: Рішення; Конституційний Суд України, від 20.01.2012, справа № 1-9/2012. *Офіційний вісник України* 1997 р., № 46. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text (дата звернення 02.03.2025).
5. Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 27.06.2014, Ратифікація 16.09.2014, підстава – 1678-VII (Редакція від 30.11.2023). *Офіційний вісник України*, 2014, № 75, том 1, стор. 83, стаття 2125. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення 02.03.2025).
6. Про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних та про вільний рух таких даних, а також про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних): Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року. *Офіційний сайт Європейського Союзу*. URL: eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj (дата звернення 02.03.2025).
7. Про інформацію: Закон України; *Верховна Рада України*; від 02.10.1992 № 2657-XII (Редакція від 15.11.2024). *Голос України* 1992. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n84 (дата звернення 02.03.2025).
8. Про захист персональних даних: Закон України; *Верховна Рада України*; від 01.06.2010 № 2297-VI (Редакція від 18.01.2025). *Урядовий кур'єр*. 2010. № 122. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n84 (дата звернення 02.03.2025).
9. Бем М., Городиський І. Захист персональних даних: правове регулювання та практичні аспекти. Науково-практичний посібник. К.: «К.І.С.». 2021. 157 с. С.87. URL: ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/Handbook_Pers_Data_Protect_2021.pdf?form=MG0AV3 (дата звернення 02.03.2025).
10. Про затвердження документів у сфері захисту персональних даних: Наказ; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; від 08.01.2014 № 1/02-14. *Бізнес-Бухгалтерія-Право. Податки. Консультації*. 2014 р., № 9. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1_02715-14#Text (дата звернення: 03.03.2025).
11. Про судоустрій і статус суддів: Закон; *Верховна Рада України*; від 02.06.2016 № 1402-VIII (Редакція від 08.02.2025). *Голос України*. 2016, № 132-133. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text (дата звернення 05.03.2025).
12. Положення про Державну судову адміністрацію України: Рішення; Вища рада правосуддя; від 17.01.2019 № 141/0/15-19 (Редакція від 07.12.2023). URL: zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr141910-19#Text (дата звернення 02.03.2025).
13. Про Вищу раду правосуддя: Закон; *Верховна Рада України*; від 21.12.2016 № 1798-VIII (Редакція від 15.04.2024). *Голос України*. 2017, №1. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#n13 (дата звернення:03.03.2025).
14. *Судебно-юридична газета*. 2021. URL: sud.ua/ru/news/publication/215818-naybilsh-poshireni-zapitannya-pro-elektronniy-sud-u-dsadal-i-vidpovidi (дата звернення:03.03.2025).
15. Про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Положення; Рішення. Вища рада правосуддя від 17.08.2021 №1845/0/15-21 (Редакція від 05.09.2024). URL: zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#n70 (дата звернення 02.03.2025).